

## Aleg. 92.

# Sprawozdanie

komisyi administracyjnej o wniosku Wydziału krajowego jako komisyi Wysokiego Sejmu, dotyczącym petycyi Wiecu miejskiego, w sprawie założenia domu pracy przymusowej.

## Wysoki Sejmie!

Przedmiot zaprowadzenia w kraju naszym zakładów pracy przymusowej i poprawczych, nie jest dla Wysokiego Sejmu przedmiotem nowym.

Zbawienny wniosek zaprowadzenia kolonij rolniczych karno poprawczych, powzięty został za uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 6. września 1884. i ówczesny przebieg sprawy przedstawiony został w sprawozdaniu z czynności Wydziału krajowego za czas od 1. lipca 1884 r. po koniec czerwca 1885 r.

Następnie w sprawozdaniu z czynności Wydziału krajowego za czas od 1. lipca 1885 do końca czerwca 1886 r. podano Wysokiemu Sejmowi do wiadomości Odezwę e. k. Prezydium Namiestnictwa z dnia 25. kwietnia 1886 komunikującą reskrypt e. k. Ministerstwa sprawiedliwości ubolewający, że ze względu na stan finansów państwowych, intencye Wysokiego Sejmu na teraz wykonane być nie mogą.

W dalszym czasie wszedł w tym przedmiocie ponowny wniosek posła Merunowicza, nad którym Wysoki Sejm z dnia 22. grudnia 1886 powziął następującą uchwałę: „Wzywa się e. k. Rząd do założenia w Galicyi, w jak najkrótszym czasie, zakładów przymusowej pracy i domów poprawczych“.

Uchwała ta odezwą e. k. Namiestnictwa z dnia 22. sierpnia 1887, na skutek reskryptu Pana Ministra spraw wewnętrznych z dnia 10. stycznia 1887 wydaną, dopiero na właściwe tory zwróconą została.

Mianowicie wskazano tam na treść ustawy państwowej z dnia 24. maja 1885 Dz. u. p. nr. 90, według której staranie o urządzenie zakładów, w obecnym wniosku wskazanych, jest rzeczą kraju, tudzież iż Państwo przyczyniać się ma tylko zasiłkiem do kosztów założenia tych Zakładów, w miarę ich potrzeby i stosowności.

Ujawniła życzenia nietylko miast ale całego kraju o założenie domów przymusowej pracy. petycyą Wiecu miast z dnia 16. października 1888, którą Wysoki Sejm na posiedzeniu

dnia 4. stycznia 1889 przyjął do wiadomości; tudzież petycja gminy miasta Krakowa z dnia 18. stycznia 1889, która jako niezadowolona Wydziałowi krajowemu oddana została.

Mimo pozornie wlokącego się załatwienia tej, dla kraju naszego tak ważnej sprawy, przyznać trzeba, iż Wydział krajowy ten przeciąg czasu, szczególnie ostatnich lat dwóch, zużytkował z pilnością na wszelkie uznanie zasługującą. Skrzętnie on nagromadził nietylko wszelkie możliwe materiały ze wszystkich krajów koronnych cesarstwa austriackiego. budowy i urządzenia domów pracy przymusowej i poprawczych dotyczących, ale co głównie zebrał i zestawil potrzebne dane z całego naszego kraju, na podstawie których obecnie już można mieć dokładne wyobrażenie nietylko o przybliżonej ilości tych ludzi, którzyby do wprowadzić się mających domów pracy przymusowej i poprawczych musieli być przyjmowani, ale także o kosztach budowy, urządzenia i utrzymywania tych zakładów.

Koszta te budowy i urządzenia zakładów pracy przymusowej i poprawczych. podane są w sprawozdaniu Wydziału krajowego, na podstawie obliczeń w niższej Austrii i w Morawie. i są dosyć znaczne, wynoszą bowiem w Niższej Austrii na głowę około 1.000 zł., zaś na Morawie około 680 zł.; natomiast koszta utrzymania skazańców na dzień i głowę około 49 ct.

Wszelako koszta te w naszym kraju, już ze względu na znacznie tańsze ceny materiałów budowlanych i robotnika, tudzież ze względu na niskie ceny artykułów żywności, i odmienny sposób żywienia skazańców, o wiele niżej wypaść powinny, na co też Komisya administracyjna pelny kładzie nacisk, gdyż zamierzone Zakłady powinny być miejscami rzeczywistej pracy i poprawy, a nie przybytkami wygodnego pobytu włóczęgów i skazańców, od wszelkiego produktywnego zajęcia odwykłych.

Sprawozdanie Wydziału krajowego bardzo wyczerpujące, i na urzędowo zebranych danych oparte — daje jasny pogląd na całą sprawę, której wszelako jeszcze za zupełnie dojrzałą nietylko pod względem formy, ale i pod względem istoty nie przedstawia.

Tak w jednym jak w drugim kierunku, tembardziej na to zapatrywanie Wydziału krajowego zgodzić się należy, ile że połączona z domem pracy przymusowej i poprawy, myśl wytworzenia osobnego Zakładu, a względnie kolonii rolniczo-rzemieślniczej i poprawczej, dla młodocianych włóczęgów i skazańców, na wzór istniejącego, ale prywatnego Zakładu w Studzieńcu w Królestwie Polskiem, istotnie dalszych jeszcze potrzebuje studyów.

Nie przesądzając zatem przyszłym uchwałam Wysokiego Sejmu, tak co do liczby, jak i pojemności, zaprowadzić się mających Zakładów pracy przymusowej i poprawczych, ani też co do miejscowości, w których takowe urządzone byćby miały, Komisya administracyjna w celu posunięcia naprzód tej dla kraju tak doniosłej sprawy, zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego wnosi:

## Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Uznając potrzebę i stosowność wprowadzenia w życie w kraju naszym Zakładów prac przymusowej i poprawczych, mogących pomieścić na razie 500 skazańców w wieku wyżej lat 18-tu, nadto dla nieletnich skazańców płci męskiej, jednej lub więcej kolonij rolniczych poprawczych, obliczonych na 150 głów, Sejm poleca Wydziałowi krajowemu:

1. ażeby zbadał na miejscu tak pod względem technicznym, jak i administracyjnym, system urządzenia istniejących w naszej Monarchii Zakładów pracy przymusowej i poprawczych; tudzież Osady poprawczej rolniczo-rzemieślniczej w Studzieńcu w Królestwie Polskiem;
2. ażeby stosownie do wyniku powyższych badań, i wedle systemu, jaki uzna za odpowiedni dla kraju naszego, polecił wygotować odnośnie plany budowy, o ile możności

niekosztowne; tudzież detailiczne kosztorysy z uwzględnieniem miejscowych cen materiału budowlanego i wynagrodzeń;

3. ażeby na podstawie tych prac przygotowawczych, i z uwzględnieniem zresztą stosunków miejscowych, sprzyjających rozwojowi rzeczonych Zakładów;
  - a) oznaczył miejscowości na siedziby Zakładów pracy przymusowej się nadające;
  - b) zajął się w sposób, jaki uzna za stosowny, wyszukaniem na cele kolonii rolniczej odpowiedniego obszaru gruntowego, i warunkowem uzyskaniem tegoż dla funduszu krajowego, pod jak najprzystępniejszymi warunkami;
4. ażeby z gminami tych miejscowości, które ostatecznie wybierze na siedzibę Zakładów pracy przymusowej, przeprowadził rokowania co do sposobu, w jaki byłyby gotowe przyczynić się do kosztów budowy i urządzenia rzeczonych Zakładów, w szczególności zaś, co do bezpłatnego dostarczenia gruntu, i osiągnął w tym względzie stanowcze przyrzeczenia;
5. ażeby przedłożył Sejmowi na najbliższej sesyi wszystkie wyżej wyliczone, jakoteż i inne do osądzenia sprawy służyć mogące operaty, celem ostatecznego postanowienia.

Na pokrycie wydatków połączonych z wykonaniem powyższych czynności przygotowawczych, otwiera się Wydziałowi krajowemu kredyt do wysokości 1.500 zł. w. a.

Lwów, dnia 25. października 1889.

Przewodniczący:

**Ziemiałkowski.**

Sprawozdawca:

**Zbyszewski.**

